

Mogens K. Justesen

Politiske dilemmaer og det institutionelle fundament for økonomisk udvikling¹

Forskelle i ejendomsrettigheder identificeres ofte som en af de mest robuste forklarende faktorer på økonomisk vækst og udvikling på tværs af lande. Hvis sikre og universelt håndhævede ejendomsrettigheder bidrager til at skabe kollektiv økonomisk fremgang, bliver spørgsmålet imidlertid, hvorfor der er så stor variation i de institutioner og regler, der regulerer ejendomsrettigheder. Med udgangspunkt i institutionel teori søger denne artikel at analysere, hvorfor nogle stater og regeringer etablerer og håndhæver ejendomsrettigheder, der fremmer økonomisk vækst, mens andre ikke gør dette. Argumentet er, at incitamentet til at håndhæve og beskytte ejendomsrettigheder er formet af karakteren af politiske institutioner, i særdeleshed koalitioner og magtdeling i det politiske system. De empiriske analyser viser, at i særdeleshed koalitionsinstitutioner har betydning for ejendomsrettigheder, hvorimod effekten af politisk magtdeling er mindre robust.

Et af de væsentligste spørgsmål i samfundsvidenskaberne vedrører, hvorfor nogle lande er rige, mens andre er fattige. Høj og stabil økonomisk vækst over tid er generelt en forudsætning for økonomisk udvikling. Betydningen af økonomisk vækst for samfunds kollektive økonomiske udvikling understreges på glimrende vis af Rodrik (2007: 2), som fremhæver, at „historically nothing has worked better than economic growth in enabling societies to improve the life chances of their members, including those at the bottom“. Økonomisk vækst og udvikling kan således et langt stykke hen ad vejen betragtes som et kollektivt gode, der gavner brede grupper i befolkningen, ligesom konsekvenserne af økonomisk underudvikling også generelt rammer brede befolkningsgrupper og i langt mindre grad politiske og økonomiske eliter.

I forsøget på at forklare hvorfor der er så stor variation i vækst og velstand på tværs af lande, har en lang række studier fokuseret på det institutionelle fundament for økonomisk vækst. Interessen for dette emne er ikke mindst foranlediget af, at institutionelle faktorer som sikre ejendomsrettigheder og politisk demokrati korrelerer ganske højt med økonomisk velstand, mens kausaliteten i forholdet mellem disse variable er omstridt (Lipset, 1959; Acemoglu et al., 2001, 2008; Boix and Stokes, 2003; Glaeser et al., 2004; Rodrik et al., 2004; Persson og Tabellini, 2007; Justesen, 2008a, 2008b). Inden for den del af litteraturen, der beskæftiger sig med de økonomiske konsekvenser af (politiske) institutioner, har fokus især været på den økonomiske betydning af politiske regimer, og i særdeleshed hvorvidt diktatur eller demokrati har betydning for økonomisk vækst (Sirowy og Inkeles, 1990; Przeworski

og Limongi, 1993; Przeworski et al., 2000; Olson, 2000; Doucouliagos og Ulubasoglu, 2008). De empiriske resultater er imidlertid ganske blandede og ikke særligt konsistente. I kølvandet på de banebrydende teoretiske og historiske analyser af North og Thomas (1973) og North (1981, 1990) har en anden gren inden for den institutionelle litteratur fokuseret på de økonomiske konsekvenser af ejendomsrettigheder.² Det teoretiske argument har typisk fremhævet, at ejendomsrettigheder mindsker transaktionsomkostningerne ved handel og udveksling af varer og skaber en incitamentsstruktur, der gør det fordelagtigt at producere, arbejde og handle, eftersom et eventuelt fremtidigt afkast fra nutidige aktiviteter ikke mistes eller konfiskeres (North, 1990; Olson, 2000).³ Teorien understøttes af resultater fra en lang række empiriske studier, der peger på, at sikre og universelt håndhævede ejendomsrettigheder har en forholdsvis robust og positiv effekt på økonomisk vækst. Knack og Keefer (1995) var blandt de første, der empirisk fandt belæg for en sådan sammenhæng, og dette resultat er blevet reproduceret af en lang række efterfølgende studier (fx Hall og Jones, 1999; Rodrik et al., 2004; Acemoglu et al., 2001, 2005; Acemoglu og Johnson, 2005; Justesen, 2006, 2008a, 2008b).

Hvis klart definerede, håndhævede og sikre ejendomsrettigheder fremmer økonomisk vækst og økonomisk udvikling som kollektive goder, så bliver spørgsmålet, hvorfor der er så stor variation i de regler og institutioner, der regulerer ejendomsrettigheder på tværs af lande.⁴ Hvis sikre og universelt håndhævede ejendomsrettigheder bidrager til at skabe værdifulde kollektive gevinster i form af økonomisk vækst og udvikling – som postuleret af den empiriske litteratur om emnet – må vi med andre ord spørge, hvorfor ejendomsrettigheder håndhæves og beskyttes i nogle lande men ikke i andre. Dette er et spørgsmål, der har været genstand for langt mindre interesse end spørgsmålet om de økonomiske konsekvenser af ejendomsrettigheder. Eftersom ejendomsrettigheder specificeres og håndhæves af aktører i det politiske system, dets institutioner og organisationer, bliver det virkelig interessant spørgsmål i forlængelse heraf, hvorfor stater og regeringer i nogle lande etablerer og håndhæver institutioner, der fremmer økonomisk vækst og udvikling, mens stater og regeringer i andre lande ikke gør dette. Med andre ord, hvorfor vælger nogle stater og regeringer at etablere, fastholde og håndhæve et institutionelt set-up, der fremmer økonomisk vækst, mens andre ikke gør dette? Formålet med denne artikel er at kaste lys over dette spørgsmål. Med udgangspunkt i en teoretisk og empirisk analyse vil artiklen søge at forklare, hvorfor der er så stor variation i ejendomsrettigheder på tværs af lande, herunder hvorfor det nogle gange er rationelt for regeringer og politiske eliter at etablere og håndhæve institutioner, der er kollektivt inoptimale. På trods af at mange empiriske analyser af forholdet mellem politiske regimer og økonomisk vækst ikke peger i nogen entydig retning (Przeworski og Limongi,

1993; Doucouliagos og Ulubasoglu, 2008), antyder analysen, at politiske institutioner har indirekte betydning for økonomisk vækst via deres indflydelse på ejendomsrettigheder.

Artiklen er struktureret som følger. Det følgende afsnit leverer en teoretisk analyse af ejendomsrettigheders politiske og institutionelle fundament. Dernæst beskrives data og metode, der ligger til grund for de empiriske analyser, som præsenteres i det følgende afsnit. I konklusionen opsummeres de væsentligste resultater.

Ejendomsrettigheder som politiske institutioner

Der har i de senere år været en fornyet interesse for historiske årsager til variationer i ejendomsrettigheder på tværs af lande. I særdeleshed har en række analyser af fx La Porta et al. (1999), Acemoglu et al. (2001), Acemoglu og Johnson (2005) og Levine (2005) kastet et vigtigt lys over den rolle, som den europæiske kolonisering af den tredje verden har spillet for udviklingen af ejendomsrettigheder i de koloniserede lande. Imidlertid er disse studier forbavsende tavse om, hvilken rolle politik, politiske valg og politiske institutioner spiller for ejendomsrettigheder. Dette kan undre, eftersom de regler og institutioner, der regulerer transaktioner på markeder, i høj grad specificeres, implementeres og håndhæves inden for det politiske system (North, 1990: 48; Weingast, 1993, 1995, Olson, 1993, 2000).

Hvis ejendomsrettigheder har betydning for økonomisk udvikling, betyder det, at stater, regeringer og deres organisationer spiller en afgørende rolle for, i hvilket omfang ejendomsrettigheder er effektivt sikrede og universelt håndhævede. Statens grundlæggende rolle består i, at staten har et (legitimt) monopol på anvendelse af tvang inden for et givent geografisk område (North, 1981: 21). Dette giver statsapparatet og dets organisationer – domstole, bureaukrati og politi – unikke beføjelser til og muligheder for at håndtere konflikter mellem borgere og løse kollektive handlingsproblemer. En stærk og effektiv stat er derfor en nødvendig forudsætning for, at ejendomsrettigheder håndhæves. Imidlertid udgør en stærk stat også en potentiel trussel mod ejendomsrettigheder. Problemet er, at en stat, der er stærk nok til at beskytte og håndhæve ejendomsrettigheder, også er stærk nok til at krænke ejendomsrettigheder og konfiskere borgernes velstand og investeringer (Weingast, 1993, 1995). Dette skaber et fundamentalt politisk dilemma, eftersom tilstedeværelsen af en stærk stat er en forudsætning for, at ejendomsrettigheder håndhæves og beskyttes, samtidig med at staten også via sine magtbeføjelser kan underminere det institutionelle fundament for økonomisk udvikling.

I denne forbindelse er det relevant at skelne mellem, hvorvidt stater håndhæver ejendomsrettigheder selektivt eller universelt (Haber et al., 2003:

21-22). Hvis ejendomsrettigheder håndhæves selektivt – og minder om et privat gode – gavner disse alene en udvalgt elite, fx jordbesiddende eliter, industrimagnater, militærledere, bureaukratiske eliter mv. Håndhæves ejendomsrettigheder selektivt, giver det staten og politiske eliter mulighed for at agere som et diskriminerende monopol (North, 1981: 23), der beskytter og håndhæver ejendomsrettigheder for udvalgte grupper til gengæld for politisk støtte og skatteindtægter. Selektiv håndhævelse af ejendomsrettigheder er således en ganske effektiv strategi til at skabe politisk opbakning og loyalitet blandt udvalgte, magtfulde grupper i samfundet. Hvis ejendomsrettigheder håndhæves universelt – og minder om et offentligt gode – er ejendomsrettigheder ikke et privilegium for udvalgte eliter, men er udstrakt til alle borgere i samfundet. I dette tilfælde agerer staten ikke som et diskriminerende monopol, men snarere som en neutral tredjepart, der håndhæver og beskytter ejendomsrettigheder universelt. Dvs. at der er et ensartet sæt af regler, der regulerer kontrakter, ejendomsrettigheder og markedstransaktioner, og at disse regler håndhæves universelt og således har gyldighed for alle borgere i samfundet.

Som et instrument til at generere økonomisk vækst er det imidlertid, som fremhævet af North og Weingast (1989: 803), ikke tilstrækkeligt, at et givent sæt af ejendomsrettigheder etableres; staten og regeringen må ligeledes forpligte sig til at håndhæve og beskytte ejendomsrettigheder både nu og i fremtiden. Denne problematik vedrører det såkaldte tidsinkonsistens-problem (Kyland og Prescott, 1977; Acemoglu et al., 2005). I sin essens vedrører dette problem, hvordan borgere og investorer kan være sikre på, at staten og regeringen også fremadvendt vil håndhæve og beskytte det sæt af ejendomsrettigheder, der eksisterer i udgangspunktet, og ikke bruge deres privilegerede magtposition til at ekspropriere velstand og investeringer. Dette problem er særligt relevant, eftersom mange investeringer besidder et dynamisk element, der betyder, at eventuelle afkast fra nutidige aktiviteter først realiseres i fremtiden (Persson and Tabellini, 2000: 277-278; Stasavage, 2002: 41; Acemoglu et al., 2005: 430). Hvis borgere og investorer således anticiperer, at regeringen ikke har et incitament til at beskytte ejendomsrettigheder i fremtiden, kan dette bidrage til at mindske omfanget af investeringer. Spørgsmålet er så, hvorfor der på tværs af lande er variation i måden, hvorpå ejendomsrettigheder håndhæves, samt i hvilket omfang stater og regeringer er forpligtet til at håndhæve ejendomsrettigheder.

Ejendomsrettigheders institutionelle fundament

For en stor dels vedkommende kan dette spørgsmål analyseres med udgangspunkt i politiske institutioner (Justesen, 2008a). Særligt to typer politiske institutioner – koalitionsinstitutioner og magtdelingsinstitutioner – har direk-

te implikationer for, dels hvorvidt ejendomsrettigheder håndhæves selektivt eller universelt, dels i hvilket omfang regeringer har mulighed for at agere tidsinkonsistent og ændre et givent sæt af ejendomsrettigheder. Koalitionsinstitutioner har betydning for størrelsen på det, som Bueno de Mesquita et al. (2003) kalder *the winning coalition* – eller den „vindende koalition“ – i et samfund. Dvs. den gruppe eller de grupper i samfundet, hvis politiske støtte er nødvendig, for at deres foretrukne politiske ledere eller partier enten kan opnå regeringsmagten eller forblive i regering. Enhver regering – uanset om denne er demokratisk valgt eller ej – er afhængig af politisk støtte fra denne koalition (Buena de Mesquita et al., 2003: 7-8; Weingast, 1995: 348, Wintröbe, 1998). Regeringer og politiske ledere er således ansvarlige over for denne „vinderkoalition“.

Eftersom enhver regering og dens bagvedliggende koalition er gensidigt afhængige af hinanden, betyder dette videre, at de indgår i en form for „handel“, hvor koalitionen politiske støtte udveksles for goder leveret af regeringen (Olson, 1993, 2000; Bueno de Mesquita et al., 2003: 51). Et led i denne handel består i, at regeringer kan håndhæve ejendomsrettigheder for medlemmerne af den bagvedliggende koalition. Dette betyder på den ene side, at hvis koalitionen er lille, og regeringer kun er ansvarlige over for en elite i samfundet, så har regeringen alt andet lige et stærkere incitament til at håndhæve ejendomsrettigheder selektivt for at bevare den politiske opbakning fra koalitionen. I takt med at koalitionsstørrelsen øges, bliver regeringer på den anden side ansvarlige over for større og mere heterogene grupper i samfundet. I denne situation afhænger en regerings overlevelse af støtten fra et større segment i samfundet. Dette betyder, at regeringer vil have et incitament til at håndhæve ejendomsrettigheder for bredere grupper i samfundet. Når størrelsen på regeringers bagvedliggende koalition øges, bliver regeringer således ansvarlige over for et bredere udsnit af samfundet, og som følge deraf er der grund til at forvente, at ejendomsrettigheder i højere grader håndhæves universelt snarere end selektivt.

Alt imens koalitionsstørrelsen har implikationer for, hvorvidt ejendomsrettigheder håndhæves selektivt eller universelt, siger koalitionsstørrelsen i sig selv ikke meget om, hvorvidt regeringer diskretionært kan ændre et givent sæt af politikker og institutioner, uanset om disse er effiente eller ej. Ifølge North og Weingast (1989) har primært omfanget af magtdeling mellem såkaldte veto-aktører betydning for regeringers muligheder for at agere tidsinkonsistent og diskretionært ændre et givent sæt af ejendomsrettigheder. Omfanget af magtdeling mellem veto-aktører – dvs. politiske aktører, der skal godkende eller undlade at blokere en given politisk beslutning (Tsebelis, 2002: 19) – har betydning for, om der er institutionelle rammer, der begrænser regeringers mulighed for at agere tidsinkonsistent og diskretionært ændre

et givet sæt af ejendomsrettigheder (North og Weingast, 1989; Acemoglu et al., 2005). En øget grad af magtdeling medfører således, at det bliver mere omkostningsfuldt at ændre det sæt af ejendomsrettigheder, der eksisterer i udgangspunktet. Magtdeling mellem veto-aktører betyder ligeledes, at ændringer i sættet af *status quo* ejendomsrettigheder skal vedtages ved enstemmighed, hvorved forandringer i forhold til *status quo* – for så vidt som de er mulige – medfører Pareto-forbedringer i forhold til udgangspunktet.

Omvendt er det også klart, at en øget grad af magtdeling vil tendere til at fastlåse de institutioner og ejendomsrettigheder, der eksisterer i udgangspunktet, uanset om disse er håndhævet selektivt eller universelt (jf. Cox og McCubbins, 2001; Tsebelis, 2002; Justesen, 2008a). Så selvom magtdeling påvirker, i hvilken grad regeringer diskretionært kan ændre et givent sæt af ejendomsrettigheder, kan magtdeling i teorien ikke forventes at have lige så entydige effekter på ejendomsrettigheder som koalitionsstørrelsen.

Disse overvejelser vil i det følgende blive anvendt som fundament for at teste to hypoteser, der relaterer politiske institutioner til ejendomsrettigheder. Ud fra koalitionsargumentet forventes ejendomsrettigheder at blive håndhævet for bredere grupper i samfundet i takt med, at regeringers bagvedliggende koalition øges. Forventningen på baggrund af magtdelingsargumentet er mindre entydig. Men for så vidt som ændringer i sættet af *status quo* ejendomsrettigheder skal vedtages ved enstemmighed blandt de relevante veto-aktører, er der som anført af North og Weingast (1989) og Acemoglu et al. (2005) grund til at forvente, at en øget grad af magtdeling vil tendere til at føre til mere sikre ejendomsrettigheder, der er håndhævet for større grupper i samfundet. Formålet med de efterfølgende afsnit er at teste disse teser på et datamateriale for et bredt udsnit af verdens lande.

Data og metode

Analyserne nedenfor foretages med udgangspunkt i paneldata, hvor to mål for ejendomsrettigheder vil blive anvendt som afhængige variable, mens en indikator for koalitionsstørrelse og to indikatorer for magtdeling i det politiske system udgør de primære uafhængige variable. Det ene af de to indeks for ejendomsrettigheder stammer fra Fraser Institute's (2007) mål for beskyttelsen og håndhævelsen af ejendomsrettigheder. Dette er et bredt anvendt mål for ejendomsrettigheder og er blevet brugt i studier af eksempelvis Carlsson og Lundström (2002), Dawson (2003) og Justesen (2008b). Det andet indeks stammer fra de komponenter af de såkaldte ICRG-data (McTernan and Sealy, 2004), som Knack og Keefer (1995) har samlet i et separat datasæt,⁵ der også skulle udtrykke, i hvilket omfang ejendomsrettigheder er sikre og håndhævede. Disse data er ligeledes bredt anvendt og indgår i studier af eksempelvis Knack and Keefer (1995), Barro (1997), Hall and Jones (1999), Ace-

moglu et al. (2001) og Acemoglu og Johnson (2005). I begge tilfælde angiver høje værdier, at ejendomsrettigheder er sikre og universelt håndhævede. En svaghed ved variablene er dog, at de ikke – som i teorien – giver mulighed for at skelne mellem netop disse to dimensioner: sikre vs. usikre og universelle vs. selektive ejendomsrettigheder. Til trods for variabelnes udbredte anvendelse skal det således fremhæves, at begge udgør imperfekte vurderinger af ejendomsrettigheders sikkerhed og håndhævelse, og således skal de betragtes som grove proxy-variable for det underliggende teoretiske begreb og dets forskellige dimensioner.⁶

Som mål for størrelsen af regeringers *winning coalition* og de koalitionsinstitutioner, disse bygger på, anvendes data fra Bueno de Mesquita et al. (2003). Dette mål bygger videre på det såkaldte Polity IV datasæt, der indeholder information om en række institutionelle karakteristika ved politiske regimer (Marshall og Jaggers, 2005). På baggrund af disse data har Bueno de Mesquita et al. (2003) konstrueret et indeks, som udtrykker i hvilken grad regeringer er afhængige af støtte og opbakning fra snævre eller brede grupper i samfundet. Høje værdier angiver, at regeringer er afhængige af opbakning fra en bred koalition i samfundet (Bueno de Mesquita, 2003: 135). Som mål for omfanget af magtdeling i det politiske system anvendes to indeks, hvoraf det ene – *checks* – er udviklet af forskere med tilknytning til Verdensbanken, mens det andet – *polcon* eller *political constraint* – er udviklet af Henisz (2000).⁷ Begge indeks søger på baggrund af objektive kriterier at kvantificere omfanget af magtdeling mellem uafhængige veto-aktører i det politiske system, uanset om disse er institutionelle (fx antallet af lovgivende kamre) eller partipolitiske (fx partier i koalitionsregeringer). *Checks*-indekset vægter dog i højere grad end *polcon*-indekset partipolitiske veto-aktører, der indgår i koalitionsregeringer. *Polcon*-variablen tager i udgangspunktet højde for, at effekten af at tilføje yderligere veto-aktører – fx fra tre til fire – er aftagende, hvorimod *checks*-indekset ikke gør dette, hvorfor det er logaritmisk transformeret.

Et relevant spørgsmål i forbindelse med analysen af både koalitions- og magtdelingsvariablene er, om disse blot er udtryk for mere konventionelle mål for politisk demokrati. På den ene side er det klart, at der er et betydeligt overlap mellem graden af demokrati, og hvorvidt koalitionsinstitutioner er inklusive, samt om regeringer hviler på bredere koalitioner i samfundet. Tilsvarende udgør politisk magtdeling også en del af landes demokratiske institutioner (Held, 1996: 70-120; Lijphart, 1999). Derfor kan man også med god grund referere til koalitions- og magtdelingsinstitutioner som en del af et lands demokratiske institutioner. Det kan dog diskuteres, om koalitionsinstitutioner samt politisk magtdeling er nødvendige forudsætninger for eksistensen af politisk demokrati, ligesom disse institutioner ikke nødvendigvis

siger meget om omfanget af vælgerdeltagelse ved valg eller omfanget af civile rettigheder – fx ytrings-, presse- og foreningsfrihed – som karakteristika ved moderne demokratier. Ud over de institutionelle variable, indgår også en række kontrolvariable i analyserne. Disse er:

- *BNP per capita*, der indgår som mål for landes økonomiske velstand. Givet at etableringen af institutioner er omkostningsfuld, er forventningen, at øget velstand genererer ressourcer, der er nødvendige for at etablere og vedligeholde institutioner, der beskytter og håndhæver ejendomsrettigheder (La Porta et al., 1999: 223-224; Przeworski et al., 2000: 162-163; Keefer og Knack, 2002: 139). Data er fra Penn World Tables (Summers et al., 2004).
- *Uddannelse*. Her er forventningen, at befolkninger med et højere uddannelsesniveau alt andet lige vil efterspørge institutioner såsom ejendomsrettigheder, der medfører, at man kan drage økonomisk fordel af investeringer i uddannelse (jf. Svensson, 1998; Glaeser et al., 2004). Data er fra Verdensbankens *World Development Indicators* (World Bank, 2002), og måler *secondary school enrolment*.
- *Naturressourcer* defineret som eksport af fossile ressourcer som olie, kul, og gas. Denne variabel udtrykker, hvor vigtige naturressourcer såsom olie er for nationale økonomier, og er inkluderet for at kontrollere for, om naturressourcer virker hæmmende på regeringers incitament til at udvikle andre (eksport)sektorer i økonomien ved etablere og beskytte ejendomsrettigheder (jf. Ross, 1999).
- *Populationsstørrelse*, der indgår for at kontrollere for, om lande med store befolkninger har „stordriftsfordele“ ved etableringen af offentlige goder og institutioner, som diskuteret af Spolaore (2006). Data er fra Penn World Tables (Summers et al., 2004).
- *Vækst i befolkningstæthed* inkluderes, eftersom North og Thomas (1973: 19) diskuterer, hvorvidt øget befolkningstæthed øger efterspørgslen efter sikre ejendomsrettigheder. Data er fra Penn World Tables (Summers et al., 2004) og Global Development Network Growth Database (2005).
- *Økonomisk ulighed* målt ved gini-koefficienten indgår for at tage højde for, at det i økonomisk polariserede lande ofte vil være vanskeligt at skabe sikre og universelt håndhævede ejendomsrettigheder, fordi høj økonomisk ulighed øger sandsynligheden for omfattende fordelingspolitiske konflikter og radikale ændringer i de institutioner, der eksisterer i udgangspunktet (Keefer og Knack, 2002; Easterly et al., 2006). Data er fra Babones og Alvarez-Rivadulla (2007).
- *Tre dummy-variable, der vedrører et lands status som tidligere koloni*. Den første af disse indikerer ganske simpelt, om et givent land har været underlagt europæisk kolonisering på et givet tidspunkt i dets historie. Her er en

mulig forventning, at europæiske kolonimagter systematisk har etableret institutioner i de koloniserede lande, der gør det fordelagtigt og muligt at ekspropriere velstand og ressourcer, og at regeringer i ekskolonier har fastholdt disse institutioner efter uafhængigheden på grund af deres fordelingsmæssige konsekvenser. De to andre dummy-variable angiver, om landes retssystemer er baseret på Britisk *Common Law* eller Fransk *Civil Law*. Ifølge La Porta et al. (1999) og Levine (2005) skulle forventningen her være, at retssystemer baseret på førstnævnte er mere befordrende for udviklingen af sikre ejendomsrettigheder, idet *Common Law* over tid er udviklet for at beskytte individer og deres ejendom mod arbitrær ekspropriation fra statsmagten.

- *Et fuldt sæt af regionale dummy-variable samt et fuldt sæt af periode-dummyer.*⁸ Disse er i det store hele ateoretiske variable, som er inkluderet for at kontrollere for uobserverede tidsinvariante faktorer, der varierer på tværs af regioner (regionale dummier) og for eksogene begivenheder, der er fælles for alle lande (periode-dummier).
- Endeligt inkluderer nogle af analyserne en *afhængig variabel fra den forrige periode* (en såkaldt *lagged* afhængig variabel).

Med dette udgangspunkt er der udført en serie regressionsanalyser for data fra 1970-2000 (for Fraser Institute-variablen) og 1980-1995 (for ICRG-variablen). Et problematisk forhold ved at anvende mål for institutioner som afhængige variable er, at institutioner er træge og forandres langsomt. Derfor vil der i udgangspunktet være en betydelig autokorrelation i residualerne, når paneldata anvendes. I analyserne nedenfor søges dette problem håndteret dels ved hjælp af en serie modeller, hvor residualerne specificeres til at følge en første-ordens autoregressiv proces (AR(1)), dels ved at inkludere en lagged afhængig variabel på højresiden af regressionsligningen (Beck, 2001: 279; Beck og Katz, 2004; Kittel og Winner, 2002: 15; Frees, 2004: 279). Det skal dog nævnes, at det ikke er uproblematisk at inkludere en lagged afhængig variabel, eftersom denne vil indeholde en stor del af effekten af de substantielt interessante uafhængige variable (Achen, 2000: 13-14; Plümper et al., 2005: 336-343).⁹ En lagged afhængig variabel vil derfor tendere til (kunstigt) at undertrykke de øvrige variables substantielle og statistiske signifikans (Achen, 2000). Desuden betyder inklusionen af en lagged afhængig variabel, at den afhængige variabel transformeres til at modellere partielle justeringsprocesser og derved udtrykker effekten af de uafhængige variable på (partielle) ændringer i den afhængige variabel (Kittel og Winner, 2002: 15-16). Endelig skal det nævnes, at koefficienterne i modeller med laggede afhængige variable udtrykker den umiddelbare effekt af den uafhængige variable, hvorimod den langsigtede effekt er givet ved $\frac{\beta}{1-\lambda}$, hvor β er koefficienten for den uafhængige

variabel, og λ er koefficienten for den laggede afhængige variabel (Kittel og Winner, 2002: 18).

Empiriske resultater

Givet sættet af variable specificeret ovenfor og under hensyntagen til de økonomiske forhold ligeledes diskuteret ovenfor, er resultaterne fra en serie regressioner med indeksene for ejendomsrettigheder som afhængige variable og målene for politiske institutioner som nøgle-uafhængige variable vist i tabel 1. Alle kontrolvariable indgår i regressionerne, men af pladshensyn er resultaterne for de regionale dummier og periodedummierne ikke vist (resultater er tilgængeligt på opfordring).¹⁰

Tabel 1 viser 12 regressioner, hvor de to indeks for ejendomsrettigheder skiftevis indgår som afhængige variable. Alle uafhængige variable indgår med en tidsmæssig forskydelse ($t-1$) for at minimere endogenitetsproblemer (jf. Frees, 2004: 11). Resultaterne i model 1-6 er baseret på Prais-Winsten regressioner med panel-korrigerede standardfejl og første-ordens autoregressive residualer. Resultaterne i model 7-12 er baseret på OLS med en lagged afhængig variabel, og hvor standardfejlene ligeledes er panel-korrigerede (Beck og Katz, 1995). Den nederste del af tabellen viser resultater fra en række specifikations-tests for autokorrelation samt for inklusion af dummyvariablene for regioner og perioder. Inklusionen af en lagged afhængig variabel i OLS-modellerne er oftest tilstrækkelig til at imødegå problemer med autokorrelation, men i to tilfælde forbliver der en mild grad af autokorrelation i residualerne. Desuden viser tabellen beregninger af langsigteeffekten af politiske institutioner.

Hvis vi starter med sættet af kontrolvariable i tabel 1, så er resultaterne nærmest fuldstændigt i overensstemmelse med forventningerne og den eksisterende litteratur inden for området. Som forventet ændres ejendomsrettigheders karakter – dvs. hvorvidt disse er sikre eller ej og håndhævet universelt eller selektivt – generelt med indkomstniveauet på den forventede måde. Et problem i denne sammenhæng er dog, at ejendomsrettigheder også påvirker økonomisk velstand over tid, som vist af en række tidligere studier (fx Knack og Keefer, 1995; Hall og Jones, 1999; Rodrik et al., 2004; Acemoglu et al., 2001, 2005; Justesen, 2008a, 2008b). Det betyder, at et højt nutidigt indkomstniveau generelt er en indikation på, at der har eksisteret sikre ejendomsrettigheder i fortiden (Clague et al., 2003: 153). Ikke desto mindre forsøges dette problem imødegået ved at bruge BNP-værdier for den forrige periode som uafhængig variabel. Således har mere velstående lande generelt mere sikre og bredt favnende ejendomsrettigheder, hvilket korresponderer med tidligere resultater fra Svensson (1998), La Porta et al. (1999), Clague et al. (2003) og Adserà et al. (2003). Uddannelsesvariablen er på den anden side insignifikant

Table 1. Regressioner for ejendomsrettigheder: Dynamiske AR(1) and LDV modeller

Model og DV	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	ICRG	Fraser	ICRG	Fraser	ICRG	Fraser	ICRG	Fraser	ICRG	Fraser	ICRG	Fraser
<i>Metode</i>	PW	PW	PW	PW	PW	PW	OLS	OLS	OLS	OLS	OLS	OLS
	P C S E	P C S E	P C S E	P C S E	P C S E	P C S E	PCSE	PCSE	PCSE	PCSE	PCSE	PCSE
	AR(1)	AR(1)	AR(1)	AR(1)	AR(1)	AR(1)	LDV	LDV	LDV	LDV	LDV	LDV
Lagged DV, t-1	0.126*** (5.152)	0.098*** (3.049)	0.110** (2.451)	0.075** (2.052)	-	-	0.499*** (8.524)	0.432*** (7.597)	0.506*** (9.376)	0.442*** (7.165)	0.519*** (9.558)	0.444*** (6.963)
Koalition, t-1	-	-	-	-	-	-	0.053** (2.144)	0.048* (1.909)	-	-	-	-
Pol. constraints, t-1	-	-	-	-	-	-	-	-	0.064† (1.079)	0.042* (1.802)	-	-
(log)Checks, t-1	-	-	-	0.074** (2.475)	0.305*** (9.586)	0.031 (1.157)	-	-	0.090** (2.404)	0.139*** (4.105)	0.021 (0.536)	0.007 (0.338)
(log)BNP cap., t-1	0.299*** (3.386)	0.234*** (10.52)	0.308*** (3.618)	0.248*** (9.973)	0.305*** (3.436)	0.253*** (9.586)	0.093** (1.977)	0.136*** (4.220)	0.090** (2.404)	0.139*** (4.105)	0.091** (2.001)	0.146*** (4.500)
Uddannelse, t-1	-0.401 (0.0352)	0.000 (0.0352)	-0.000 (0.0352)	0.000 (0.0352)	-0.000 (0.0352)	0.000 (0.0352)	0.001** (1.975)	0.000 (0.563)	0.000 (0.563)	0.000 (0.563)	0.001** (1.943)	0.000 (0.747)
Olieeksport, t-1	-0.001*** (-3.030)	-0.001*** (-1.714)	-0.001*** (-2.262)	-0.001*** (-1.759)	-0.001*** (-2.464)	-0.001*** (-2.052)	-0.000 (-1.066)	-0.001*** (-2.843)	-0.000 (-0.682)	-0.001*** (-3.021)	-0.000 (-0.898)	-0.001*** (-3.326)
(log)population, t-1	0.032*** (2.515)	0.009*** (3.643)	0.024*** (2.12)	0.005* (1.849)	0.028** (2.493)	0.009* (1.794)	0.005*** (2.812)	0.005*** (2.751)	0.024*** (2.744)	0.005*** (2.265)	0.021*** (1.798)	0.004* (2.695)
Δ i pop.-tæthed, t-1	0.095 (0.155)	0.610 (1.220)	0.018 (0.0231)	0.511 (1.026)	0.118 (0.192)	0.369 (0.732)	0.275 (0.814)	0.675 (1.857)	0.230 (0.315)	0.577 (1.564)	0.250 (0.641)	0.468 (1.328)
Ulighted (gini), t-1	-0.003*** (-4.844)	-0.002*** (-4.094)	-0.002*** (-3.419)	-0.002*** (-3.587)	-0.002*** (-3.929)	-0.002*** (-3.150)	-0.001*** (-3.790)	-0.001*** (-2.173)	-0.001*** (-2.739)	-0.001*** (-1.905)	-0.001*** (-3.525)	-0.001*** (-1.683)
Britisk retstradition	0.001 (0.0303)	0.001 (0.0449)	0.008 (0.349)	0.006 (0.413)	0.006 (0.128)	0.006 (0.532)	0.017* (1.779)	0.007 (0.822)	0.018* (1.749)	0.010 (1.216)	0.018* (1.446)	0.013* (1.776)
Fransk retstradition	-0.005 (-7.090)	-0.059*** (-6.662)	-0.060*** (-6.482)	-0.057*** (-6.899)	-0.067*** (-4.875)	-0.052*** (-4.907)	-0.035*** (-4.310)	-0.035*** (-6.531)	-0.022*** (-3.555)	-0.032*** (-5.304)	-0.023*** (-4.665)	-0.027*** (-5.777)
Tidligere koloni	-0.005 (-0.179)	0.009 (0.721)	-0.000 (-0.0132)	0.016 (1.043)	-0.013 (-0.414)	-0.010 (-0.0945)	0.011 (0.337)	0.011 (1.295)	-0.010 (-0.284)	0.014 (1.341)	-0.015 (-0.434)	0.002 (0.384)
Observationer	323	470	327	475	321	458	247	431	250	436	247	419
R ²	0.79	0.62	0.78	0.60	0.89	0.64	0.89	0.78	0.90	0.99	0.89	0.70
X ² (regioner, perioder)	180.6***	391.3***	473.8***	769.5***	565.8***	373.8***	401.1***	961.1***	31.61***	1074.3***	18.8***	1249.2***
Rho, σ	0.27	0.37	0.29	0.39	0.29	0.39	-	-	-	-	-	-
Autokorrelation, σ	-	-	-	-	-	-	-0.23	-0.17	-0.23	-0.20	-0.30	-0.13
Langsigts effekt,	-	-	-	-	-	-	(1.52)	(1.56)	(1.52)	(1.87)*	(1.98)**	(1.16)
politiske inst.	-	-	-	-	-	-	0.11	0.084	0.13	0.075	0.044	0.013

Den afhængige variabel (DV) er Fraser Indeksene for ejendomsrettigheder. Alle regressioner inkluderer et fuldt sæt af regionale og periode dummy-variable. Den ekskluderede referencetategori for geografiske regioner er Nordamerika. Detaljerede resultater er tilgængelige på opfordring. OLS PCSE=OLS med panel-korrigerede standardfejl (jf. Beck og Katz 1995). LDV=lagged afhængig variabel fra forrige periode. PW PCSE AR(1)=Prais-Winsten regression med panel-korrigerede standardfejl og første-ordens autoregressive residualer. Langsigts effekt er udregnet som $(\beta/1-\lambda)$, hvor β er koefficienten for den uafhængige variable og λ er koefficienten for den laggede afhængige variabel. Tidligere kolonier inkluderer ikke USA, Canada, Australien, og New Zealand. χ^2 (regioner, perioder) er en Chi-test for den fælles signifikans af regioner/perioder. Autokorrelationskoefficienten, σ , viser resultater fra en autokorrelationstest. I denne test indgår residualerne i en regression med laggede værdier af residualerne og alle andre uafhængige variable, men ikke konstanten (cf. Beck, 2001: 279). Autokorrelationskoefficienten viser koefficienten for de laggede residualer, giver en nul-hypotese om, at der ikke er autokorrelation. Afvises nul-hypotesen, er dette en indikation på, at der er signifikant autokorrelation i residualerne. En insignifikant koefficient angiver, at der ikke er signifikant autokorrelation. Rho-værdien, σ , er et mål for autokorrelation i AR(1) regressionerne. Tal i parentes viser z-værdier. *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1.

i de fleste regressioner og udviser ikke nogen entydig effekt på ejendomsrettigheder. Uddannelse og indkomstniveau korrelerer dog meget højt, og effekten af uddannelse kan derfor være indfanget af BNP-variablen. Olieeksport som proxy for landes righoldighed på naturressourcer har ligeledes den forventede negative effekt (jf. Adserà et al., 2003: 262-265). Dette indikerer, at den såkaldte „ressourceforbandelse“ – det forhold, at lande, der er righoldige på naturressourcer, generelt har lavere vækst end lande med knaphed på naturressourcer (Sachs og Warner, 2001) – kan have et institutionelt fundament, fx fordi det institutionelle fundament for økonomisk vækst i andre (eksport)sektorer i økonomien ikke udvikles. Af de to demografiske variable – populationsstørrelse og vækst i befolkningstæthed – har kun førstnævnte en statistisk signifikant effekt på ejendomsrettigheder. Også gini-koefficienten som mål for graden af ulighed har den forventede negative effekt og er signifikant i alle regressionerne. Dette korresponderer med resultaterne fra Svensson (1998), Keefer og Knack (2002) og Easterly et al. (2006) og viser, at økonomisk ulighed i udgangspunktet er hæmmende for etableringen af sikre og universelt håndhævede ejendomsrettigheder. Tilsvarende er resultaterne for koloni-dummiene også i overensstemmelse med resultater fra tidligere studier. Hvorvidt et land har status af tidligere koloni *per se*, har dog ingen synderlig effekt på ejendomsrettigheder (jf. Grier, 1999). Dummy-variablen for en britisk retstradition er ligeledes insignifikant, hvorimod variablen for et fransk retssystem har en negativ og signifikant effekt på ejendomsrettigheder (jf. La Porta et al., 1999: 261; Levine, 2005: 70-71).

Vender vi opmærksomheden mod denne artikels egentlige genstandsfelt og ser på effekterne af de politisk-institutionelle variable i tabel 1, så er resultaterne fra AR(1)-regressionerne forholdsvis entydige og ganske konsistente. På tværs af alle tre mål for politiske institutioner er der – med en enkelt undtagelse – en statistisk signifikant effekt på ejendomsrettigheder i den forventede retning. Med udgangspunkt i de teoretiske overvejelser var forventningen, at regeringer, der må søge opbakning hos bredere koalitioner i befolkningen, i højere grad vil have incitament til at håndhæve og beskytte ejendomsrettigheder universelt snarere end for en udvalgt elite. Resultaterne fra den første serie regressioner støtter den tese. Dvs. at når den „vindende koalition“ i et politisk system øges, bliver ejendomsrettigheder alt andet lige håndhævet og beskyttet universelt snarere end selektivt. For så vidt angår veto-aktører og magtdeling i det politiske system, er resultaterne stort set ens – dog med den undtagelse, at *checks*-variablen er insignifikant i en enkelt regression. Generelt antyder resultaterne dog, at politisk magtdeling tenderer til at øge beskyttelsen af ejendomsrettigheder.

Kigger vi på resultaterne fra model 7-12, hvor vi følger Beck og Katz (2004) og Beck (2001) og inkluderer en lagged afhængig variabel for at modellere

dynamikken i data, er det tydeligt, at der er en høj grad af inerti i de institutionelle variable over tid. Dette fremgår af de store positive og statistisk signifikante koefficienter for de institutionelle variable i den forudgående periode. Dette betyder, at lande, der – uanset grunden – i udgangspunktet har stærke institutioner, der beskytter og håndhæver ejendomsrettigheder, tenderer til at fastholde disse fremadvent. I den historiske institutionalismes terminologi er der således en betydelig grad af stiafhængighed i ejendomsrettigheder (Thelen, 1999; Acemoglu et al., 2001). Dette er for så vidt ikke overraskende. Det, der måske er mere overraskende, er, at der fortsat kan identificeres effekter af de politisk-institutionelle variable i regressionerne, selv når en lagged afhængig variabel inkluderes. Som resultaterne for model 7-12 viser, gælder dette i særdeleshed for koalitionsvariablen, som fortsat har en positiv og statistisk signifikant effekt på ejendomsrettigheder. Eftersom vi har at gøre med dynamiske modeller, betyder dette, at når koalitionsstørrelsen øges, fører dette til institutionelle forandringer i retning af mere sikre ejendomsrettigheder, der håndhæves for bredere segmenter i befolkningen. Det er også bemærkelsesværdigt, at den langsigtede effekt af koalitioner (vist i den nederste del af tabel 1) er omtrent dobbelt så stor som den umiddelbare effekt.

Resultaterne for veto-aktører og politisk magtdeling er knap så robuste over for inklusionen af en lagged afhængig variabel i den forstand, at den statistiske signifikans for magtdelingsvariablene mindskes betragteligt. *Pol-com*-variablen forbliver dog signifikant i en model, mens *checks*-variablen er insignifikant i begge modeller. Om end den langsigtede effekt af magtdelingsvariablene er betragteligt større, end koefficienterne for den umiddelbare effekt afslører, så viser resultaterne ikke desto mindre, at politisk magtdeling har en mindre robust effekt på ejendomsrettigheder end koalitionsstørrelsen. Det forhold, at koalitionsstørrelsen er en mere robust forklarende variabel i forhold til ejendomsrettigheder, er ikke fuldstændig overraskende. Hvor koalitionsstørrelsen primært forventes at have implikationer for, om ejendomsrettigheder håndhæves universelt eller selektivt, så virker magtdeling for en stor dels vedkommende ved at fastlåse et givent sæt af institutioner. Veto-aktører påvirker således det kontinuum af politisk genereret usikkerhed vs. stabilitet, som investorer og økonomiske agenter står over for. Men hvis de institutioner, der eksisterer i udgangspunktet, er inefficente og håndhæver ejendomsrettigheder selektivt, så vil magtdeling blot bidrage til at vanskeliggøre institutionel reform og kan derved indirekte virke som en barriere for økonomisk udvikling. Derfor er det ikke overraskende, at koalitionsvariablen har en mere robust effekt på ejendomsrettigheder end politisk magtdeling. Imidlertid har politisk magtdeling også en anden side, som består i, at enhver ændring i det givne sæt af institutioner skal vedtages ved enstemmighed

blandt sættet af veto-aktører – eller i det mindste ikke må blokeres for at ændringer i *status quo* institutionerne kan træde i kraft (Tsebelis, 2002). For så vidt som multiple veto-aktører kan opnå enstemmighed om ændringer i et givet sæt af ejendomsrettigheder, vil disse forandringer givetvis være af en karakter, der i det mindste ikke stiller nogle veto-aktører og deres politiske koalition ringere end i udgangspunktet. I dette tilfælde vil institutionelle ændringer tendere til at føre til Pareto-forbedringer, og det er givetvis dette forhold, der afspejles i de positive koefficienter for magtdelingsvariablene i tabel 1.

Om end det er ganske begrænset med studier, der fokuserer på betydningen af mere specifikke elementer af demokratiets institutioner – såsom koalitioner og magtdeling – som fundament for ejendomsrettigheder, så har nogle få studier tidligere undersøgt effekten af brede regimekarakteristika på ejendomsrettigheder (Leblang, 1996; Clague et al., 2003; Adserà et al., 2003). Resultaterne fra disse studier er generelt i overensstemmelse med resultaterne fra regressionsanalyserne i tabel 1, dog med den forskel, at disse studier ikke anvender specifikke mål for koalitionsstørrelse og magtdeling i deres analyser. Som resultaterne fra nærværende analyse viser, bestyrker dette tesen om, at sikre og universelt håndhævede ejendomsrettigheder har et politisk og institutionel fundament. Dog viser resultaterne, at magtdelingsinstitutioner i mindre grad har betydning for ejendomsrettigheder, mens det særligt er de elementer af politiske institutioner, der vedrører koalitionsinstitutioner og størrelsen på regeringers bagvedliggende koalition, der har betydning for, hvorvidt ejendomsrettigheder er sikre, og hvorvidt de håndhæves fra udvalgte eliter eller for brede grupper i samfundet. Forskelle i politiske institutioner kan således bidrage til forklare, hvorfor regeringer og statsapparatet i nogle lande beskytter ejendomsrettigheder og håndhæver disse universelt, mens dette ikke er tilfældet i andre lande.

Konklusion

Formålet med denne artikel har været at bidrage til en forklaring af, hvorfor der er så stor variation i ejendomsrettigheder på tværs af lande. Analysen har taget udgangspunkt i institutionel teori, hvor fokus har været på, hvorfor regeringer og stater nogle gange håndhæver og beskytter ejendomsrettigheder, mens dette ikke er tilfældet under andre omstændigheder – til trods for at sikre og bredt funderede ejendomsrettigheder er befordrende for økonomisk udvikling. Tilstedeværelsen af en stærk og effektiv stat er en forudsætning for, at ejendomsrettigheder overhovedet kan etableres og håndhæves. Et politisk dilemma opstår imidlertid, fordi ejendomsrettigheder – ligesom så mange andre politikker og institutioner – som et fordelingspolitisk instrument kan bruges som middel til at skabe eller fastholde opbakning fra politisk magt-

fulde grupper i samfundet. Netop derfor vil det ofte være rationelt for regeringer at specificere og håndhæve ejendomsrettigheder på en måde, der giver asymmetriske fordele til regeringens bagvedliggende koalition, uagtet at dette kan føre til kollektivt inoptimale resultater. Hvorvidt dette er tilfældet, afhænger dog i en ikke ubetydelig grad af de politiske institutioner og deraf afledte incitamentsstrukturer, som regeringer og politiske eliter agerer inden for. Som de ovenstående analyser har vist, har særligt koalitionsinstitutioner og dermed størrelsen på den koalition, som regeringers politiske overlevelse afhænger af, betydning for, hvorvidt ejendomsrettigheder er sikre og universelt håndhævede eller ej. Analysen antyder også, at politisk magtdeling har tilsvarende effekter, men disse resultater er mindre robuste. Overordnet set antyder analysens resultater således, at demokratiske politiske institutioner ikke er uden betydning for økonomisk udvikling, som det ellers nogle gange hævdes (Przeworski et al., 2000). Imidlertid er den økonomiske effekt af politiske institutioner indirekte og for en dels vedkommende formidlet via karakteren af ejendomsrettigheder. I dette perspektiv er det således ikke underligt, at økonomisk velstand, sikre og universelt håndhævede ejendomsrettigheder samt aspekter af politisk demokrati går hånd i hånd.

Noter

1. Jeg er taknemmelig for konstruktive kommentarer fra Robert Klemmensen og *Politica's* anonyme bedømmer.
2. Ejendomsrettigheder skal her forstås som retten til at bruge, kontrollere, og handle med en ressource og den indkomst, denne genererer (jf. Eggertson, 1990: 33).
3. For kritiske kommentarer om sammenhængen mellem ejendomsrettigheder og økonomisk vækst, se fx Sachs (2005: 321-322) og Rodrik (2006: 12).
4. Institutioner defineres her som „humanly devised constraints that shape human interaction“ (North, 1990: 3).
5. Dette er det såkaldte IRIS-3 datasæt, som kan købes af *Political Risk Services* på <http://www.prsgroup.com/>. Det indeks, der indgår i analyserne her, er konstrueret på baggrund af komponenterne *the rule of law, bureaucratic quality, repudiation of contracts by government, and risk of expropriation of private investments by government*.
6. For en kritik og diskussion af indeksenes validitet og reliabilitet, se fx Knack og Keefer (1995), Paldam (2003), Glaeser et al. (2004), De Haan et al. (2006), Justesen (2008a).
7. Her anvendes det såkaldte *polconiii* indeks, der ikke indeholder information om domstole og regeringer på delstatsniveau.
8. Regionerne er: Nordamerika, Latinamerika, Afrika syd for Sahara, Nordafrika og mellemøsten, Sydasiens, Østasiens og stillehavsområdet, Østeuropa og Centralasiens, og Vesteuropa. Nordamerika er den ekskluderede referencegruppe. Referencekategorien for periode-dummyerne varierer i forhold til datatilgængelighed.

9. Dette fremgår af, at den laggede afhængige variabel i sig selv er en funktion af laggede værdier af de substantielt interessante variable og derfor indeholder information om tidligere værdier af disse.
10. Bemærk, at inklusionen af periode-dummier betyder, at data centreres i tvær-snitdimensionen (Kittel og Winner 2002: 9).

Litteratur

- Acemoglu, Daron og Simon Johnson (2005). „Unbundling institutions“, *Journal of Political Economy*, Vol. 113, No. 5, pp. 949-995.
- Acemoglu, Daron, Simon Johnson og James Robinson (2001). „The colonial origins of comparative development. An empirical investigation“, *American Economic Review*, Vol. 91, No. 5, pp. 1369-1401.
- Acemoglu, Daron, Simon Johnson og James Robinson (2005). „Institutions as the fundamental cause of long-run growth“, in Phillipe Aghion and Steven Durlauf (eds.), *Handbook of Economic Growth*, Amsterdam: North-Holland Publishers.
- Acemoglu, Daron, Simon Johnson og James Robinson (2008). „Income and democracy“, *American Economic Review*, Vol. 98, No. 3, pp. 808-842.
- Achen, Christopher H. (2000). „Why lagged dependent variables can suppress the explanatory power of other independent variables“. Paper prepared for the Annual Meeting of the Political Methodology Section of the American Political Science Association, UCLA, July 20-22.
- Adserà, Alícia, Carles Boix og Mark Payne (2003). „Are you being served? Political accountability og quality of government“, *Journal of Law, Economics, and Organization*, Vol. 19, No. 2, pp. 445-490.
- Babones, Salvatore J. og María José Alvarez-Rivadulla (2007). „Standardized income inequality data for use in cross-national research“, *Sociological Inquiry*, Vol. 77, No. 1, pp. 3-22.
- Barro, Robert J. (1997). *Determinants of economic growth*, Cambridge, MA: MIT Press.
- Beck, Nathaniel (2001). „Time-series-cross-section data: What have we learned in the past few years?“, *Annual Review of Political Science*, Vol. 4, pp. 271-93.
- Beck, Nathaniel og Johathan N. Katz (1995). „What to do and not to do with time-series-cross-section data“, *American Political Science Review*, Vol. 89, No. 3, 634-647.
- Beck, Nathaniel og Johathan N. Katz (2004). „Time-series-cross-section issues: Dynamics“. Working paper, Department of Politics, NYU. Available at http://www.nyu.edu/gsas/dept/politics/faculty/beck/beck_home.html
- Boix, Carles og Susan Stokes (2003). „Endogenous democratization“, *World Politics*, Vol. 55, pp. 517-549.
- Bueno De Mesquita, Bruce, Alistair Smith, Randolph M. Siverson og James D. Morrow (2003). *The Logic of Political Survival*, Cambridge, MA: MIT Press.
- Carlsson, Frederik og Susanna Lundström (2002). „Economic freedom and growth: Decomposing the effects“, *Public Choice*, Vol. 112, 335-334.
- Clague, Christopher, Philip Keefer, Stephen Knack og Mancur Olson (2003). „Property and contract rights in autocracies and democracies“, i Stephen Knack (red), *Democracy, Governance, and Growth*, Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Cox, Gary W. og Matthew D. McCubbins (2001). „The institutional determinants of economic policy outcomes“, i Stephan Haggard and Matthew D. McCub-

- bins (eds.), *Presidents, Parliaments, and Policy*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Dawson, John W. (2003). „Causality in the freedom-growth relationship“, *European Journal of Political Economy*, Vol. 19, pp. 479-495.
- De Haan, Jakob, Susanna Lundström og Jan-Egbert Sturm (2006). „Market-oriented institutions and policies and economic growth: A critical survey“, *Journal of Economic Surveys*, Vol. 20, pp. 157-191.
- Doucouliaqos, Hristos og Mehmet Ali Ulubasoglu (2008). „Democracy and economic growth: A meta-analysis. *American Journal of Political Science*, Vol. 52, No. 1, pp. 61-83.
- Easterly, William, Josef Ritzen og Michael Woolcock (2006). „Social cohesion, institutions, and growth.“ *Economics and Politics*, Vol. 18, No. 2, pp. 103-120.
- Eggertson, Þráinn (1990). *Economic behaviour and institutions*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Fraser Institute (2007). „Economic freedom of the world 2007 dataset“, Vancouver: Fraser Institute.
- Frees, Edward W. (2004). *Longitudinal and Panel Data: Analysis and Applications in the Social Sciences*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Glaeser, Edward L., Rafael La Porta, Florencio Lopez-De-Silanes og Andrei Shleifer (2004). „Do institutions cause growth?“, *Journal of Economic Growth*, Vol. 9, pp. 271-303.
- Global Development Network Growth Database (2005): <http://www.nyu.edu/fas/institute/dri/index.html>
- Grier, Robin (1999). „Colonial legacies and economic growth“, *Public Choice*, Vol. 98, pp. 317-335.
- Haber, Stephen, Armando Razo og Noel Maurer (2003). *The Politics of Property Rights: Political Instability, Credible Commitments, and Economic Growth in Mexico, 1876-1929*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Hall, Robert E. og Charles I. Jones (1999). „Why do some countries produce so much more output per worker than others?“, *Quarterly Journal of Economics*, Vol. 114, No. 1, pp. 83-116.
- Held, David (1996). *Models of Democracy*, Cambridge: Polity Press.
- Henisz, Witold (2000). „The institutional environment for economic growth“, *Economics and Politics*, Vol. 12, No. 1, pp. 1-31.
- Justesen, Mogens K. (2006). „Politiske institutioner og økonomisk vækst“, *Politica*, 38. årg., nr. 3, pp. 317-337.
- Justesen, Mogens K. (2008a). *Political Institutions, Property Rights, and the Quest for Prosperity*. Ph.d-afhandling, Odense: Institut for Statskundskab, Syddansk Universitet.
- Justesen, Mogens K. (2008b). „The effect of economic freedom on growth revisited: New evidence on causality from a panel of countries, 1970-1999“, *European Journal of Political Economy*, Vol. 24, No. 3, pp. 642-660.
- Keefer, Phillip og Stephen Knack (2002). „Polarization, politics, and property rights: Links between inequality and growth“, *Public Choice*, Vol. 111, pp. 127-154.
- Kittel, Bernhard og Hannes Winner (2002). „How reliable is pooled analysis in political economy? The globalization-welfare state nexus revisited“, Discussion paper 02/3. Max-Planck-Institut für Gesellschaftsforschung.
- Knack, Stephen og Keefer, Phillip (1995). „Institutions and economic performance: Cross-country tests using alternative institutional measures“, *Economics and Politics*, Vol. 7, No. 3, pp. 207-227.
- Kydland, Finn og Edward Prescott (1977). „Rules rather than discretion: The in-

- consistency of optimal plans“, *Journal of Political Economy*, Vol. 85, No. 3, pp. 473-492.
- La Porta, Rafael, Florencio Lopez-de-Silanes, Andrie Shleifer og Robert Vishny (1999). „The quality of government“, *Journal of Law, Economics, and Organization*, Vol. 15, No. 1, pp. 222-279.
- Leblang, David (1996). „Property rights, democracy, and economic growth“, *Political Research Quarterly*, Vol. 49, pp. 5-26.
- Levine, Ross (2005). „Law, endowments, and property rights“, *Journal of Economic Perspectives*, Vol. 19, No. 3, pp. 61-88.
- Lijphart, Arend (1999). *Patterns of Democracy: Government Forms and Performance in Thirty-six Countries*, New Haven. Yale University Press.
- Lipset, Seymour M. (1959). „Some social requisites of democracy: economic development and political legitimacy“, *American Political Science Review*, Vol. 53, No. 1, 69-105.
- Marshall, Monty G. og Keith Jagers (2005). „Polity IV project: Dataset user’s manual“, Arlington: Center for Global Policy, George Mason University.
- McTernan, Benedict F. og Tom Sealy (2004). *A Business Guide to Political Risk for International Decisions*, New York: The PRS Group, Inc.
- North, Douglass (1981). *Structure and Change in Economic History*, New York: W.W. Norton & Co.
- North, Douglass (1990). *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*, Cambridge: Cambridge University Press.
- North, Douglass og Robert P. Thomas (1973). *The Rise of the Western World: A New Economic History*, Cambridge: Cambridge University Press.
- North, Douglass og Barry Weingast (1989). „Constitutions and commitment: The evolution of institutions governing public choice in Seventeenth-century England“, *Journal of Economic History*, Vol. XLIX, No. 4, 803-832.
- Olson, Mancur (1993). „Dictatorship, democracy and development“, *American Political Science Review*, Vol. 87, No. 3, pp. 567-576.
- Olson, Mancur (2000). *Power and prosperity. Outgrowing communist and capitalist dictatorships*, New York: Basic Books.
- Paldam, Martin (2003). „Economic freedom and the success of the Asian tigers: An essay on controversy“, *European Journal of Political Economy* 19, 453-477.
- Persson, Torsten og Guido Tabellini (2000). *Political Economics: Explaining Economic Policy*, Cambridge, MA: MIT Press.
- Persson, Torsten og Guido Tabellini (2007). „The growth effect of democracy: Is it heterogeneous and how can it be estimated?“ Working paper, second draft. Institute for International Economic Studies. University of Stockholm. Available at <http://www.iies.su.se/~perssont/>
- Plümpert, Thomas, Vera E. Troeger og Philip Manow (2005). „Panel data analysis in comparative politics: Linking theory to methods“, *European Journal of Political Research*, Vol. 44, pp. 327-354.
- Przeworski, Adam og Fernando Limongi (1993). „Political regimes and economic growth“, *Journal of Economic Perspectives*, Vol. 7, No. 3, pp. 51-69.
- Przeworski, Adam, Michael E. Alvarez, José A. Cheibub og Fernando Limongi (2000). *Democracy and Development: Political Institutions and Well-Being in the World 1950-1990*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Rodrik, Dani (2006). „Goodbye Washington consensus, hello Washington confusion?“ Working paper, Harvard University.
- Rodrik, Dani (2007). *One Economics, Many Recipes: Globalization, Institutions, and Economic Growth*, New Jersey: Princeton University Press.

- Rodrik, Dani, Arvind Subramanian og Francesco Trebbi (2004). „Institutions rule: The primacy of institutions over geography and integration in economic development“, *Journal of Economic Growth*, Vol. 9, pp. 131-165.
- Ross, Michael L. (1999). „The political economy of the resource curse“, *World Politics*, Vol. 51, No. 2, pp. 297-322.
- Sachs, Jeffrey (2005). *The End of Poverty: How we can make it happen in our lifetime*. London: The Penguin Press.
- Sachs, Jeffrey og Andrew Warner (2001). „The curse of natural resources“, *European Economic Review*, Vol. 45, pp. 827-838.
- Sirowy, Larry og Alex Inkeles (1990). „The effects of democracy on growth and inequality: A review“, *Studies in Comparative International Development*, Vol. 25, No. 1, pp. 126-157.
- Spolaore, Enrico (2006). „National borders and the size of nations“, I Barry R. Weingast and Donald A. Wittman (eds.), *The Oxford Handbook of Political Economy*. Oxford: Oxford University Press.
- Stasavage, David (2002). „Private investment and political institutions“, *Economics and Politics*, Vol. 14, No. 1, 41-63.
- Summers, Robert, Alan Heston og Bettina Aten (2004). *Penn World Tables, Mark 6.1*, Center for International Comparisons at the University of Pennsylvania CI-CUP.
- Svensson, Jakob (1998). „Investment, property rights and political instability: Theory and evidence“, *European Economic Review*, Vol. 42, No. 7, pp. 1317-1341.
- Thelen, Kathleen (1999). „Historical institutionalism in comparative politics“, *Annual Review of Political Science*, Vol. 2, 369-404.
- Tsebelis, George (2002). *Veto Players: How Political Institutions Work*, New Jersey: Princeton University Press.
- Weingast, Barry R. (1993). „Constitutions as governance structures: The political foundations of secure markets“, *Journal of Institutional and Theoretical Economics*, Vol. 149, No. 1, pp. 286-311.
- Weingast, Barry R. (1995). „The economic role of political institutions: Market-preserving federalism and economic development“, *Journal of Law, Economics, and Organization*, Vol. 11, No. 1, pp. 1-31.
- Wintrobe, Ronald (1998). *The Political Economy of Dictatorship*, Cambridge: Cambridge University Press.
- World Bank (2002). *World Development Indicators*. CD-ROM, Washington DC: The World Bank.